

STORTINGET

Innst. 138 S

(2025–2026)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Dokument 13 (2025–2026)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om Årsrapporter fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger for 2025

Til Stortinget

Sammendrag

Dokument 13 (2025–2026) inneholder årsrapportene for Stortingets delegasjoner til følgende interparlamentariske forsamlinger:

- Det parlamentariske partnerskapet Asia-Europa (ASEP) og ASEANs interparlamentariske forsamling (AIPA)
- Den interparlamentariske union (IPU)
- EFTA- og EØS-parlamentarisk komiteene
- Europarådets parlamentariske forsamling (PACE)
- Konferansen for arktisk parlamentarisk samarbeid (CPAR)
- NATOs parlamentariske forsamling (NATO PA)
- OSSEs parlamentariske forsamling (OSSE PA)

Årsrapporten til Nordisk råds delegasjon for 2025 behandles separat. Det rapporteres ikke fra Stortingets delegasjon for forbindelser med Europaparlamentet og Stortingets delegasjon til Konferansen om EUs utenriks-, sikkerhets- og forsvarspolitik, der deltakelsen for begge utgår fra utenriks- og forsvarskomiteen.

Årsrapportene som følger, gir et bilde av omfanget og bredden i Stortingets interparlamentariske delegasjoners virksomhet i 2025. De beskriver arbeidet i de ulike delegasjonene og hvilke temaer som har preget sam-

arbeidet. Delegasjonene har ulike tematiske og geografiske virkeområder. Parlamentarikerforsamlingene har forskjellig tilknytning til de multilaterale foraene de er assosiert med. Noen har tett kontakt med regjeringssidens del av organisasjonen, mens andre har mer indirekte tilknytning. Noen av forsamlingene vedtar resolusjoner gjennom året, mens andre gjør sine vedtak på en årlig sesjon. Parlamentarikerforsamlingene har likevel mange fellestrekk og er viktige for den demokratiske forankringen av multilaterale politiske prosesser.

Et urolig år

Stormaktsrivalisering, geopolitisk usikkerhet og svekket tillit til internasjonal lov og orden preget året 2025. Det var økt spenning mellom Russland og Kina på den ene siden, og Vesten på den andre. Med ny administrasjon i USA kom en intensivering av maktpolitikken, herunder også trusler om annektering av Grønland og andre land. Proteksjonisme og unilaterale handels tiltak førte til global usikkerhet og økt geopolitisk risiko.

Samtidig ble året preget av krig og konflikt i Europa som følge av Russlands pågående aggresjonskrig mot Ukraina, og konflikt og store humanitære katastrofer i andre deler av verden, som i Gaza og Sudan, samt svekkede internasjonale institusjoner og demokratisk tilbakegang i mange land.

Dette utgjorde et krevende bakteppe for Stortingets internasjonale virke, hvor Stortingets internasjonale delegasjoner spiller en viktig rolle i det som gjerne omtales som parlamentarisk diplomati.

Stormaktsrivalisering og geopolitisk usikkerhet

NATOs parlamentariske forsamling (NATO PA) var i 2025 opptatt av et mer krevende og ustabilt sikkerhetspolitisk landskap, med særlig vekt på kollektivt forsvar, avskrekking og støtte til Ukraina. Spørsmål om USAs rolle og støtte til Ukraina dannet bakteppe for møtene i NATO PA.

Presidentadministrasjonen i USA sitt ønske om å overta Grønland var et gjennomgangstema i delegasjonen til det arktiske parlamentarikersamarbeidet og i flere av de øvrige delegasjonene.

Geopolitiske spenninger, krig og konflikt, økt stormaktsrivalisering knyttet til handel, infrastruktur, kritiske råvarer og teknologi, og ny ensidig og uforutsigbar handelspolitikk fra presidentadministrasjonen i USA preget også arbeidet i delegasjonen til EØS. Det var sentralt for delegasjonen å følge med på hvordan EU nå utvikler politikk for å møte sine globale utfordringer, og for å øke sin strategiske autonomi, sin økonomiske sikkerhet og sin konkurranseevne.

Den geopolitiske utviklingen og globale konkurransekraften preget også møtene til EFTAs parlamentarikerforsamling. Parlamentarikerkomiteen ønsket velkommen den positive utviklingen i 2025 med nye omfattende handelsavtaler med Malaysia og Mercosur. For EFTA-parlamentarikerkomiteen ble forhandlingene med Malaysia spesielt vektlagt gjennom et arbeidsbesøk dit i april. Besøket bar preg av at handelspolitikken er blitt mer geopolitisk både for EFTA og for EFTAs handelspartnere.

Derfor var det også viktig for Stortingets delegasjon til ASEANs interparlamentariske forsamling å styrke det interparlamentariske diplomati med partnere i ASEAN som deler felles verdier og interesser knyttet til en regelstyrt verdensorden og økonomisk samarbeid.

Krigen i Ukraina og Midtøsten

Ulike aspekter ved Russlands aggresjonskrig mot Ukraina sto høyt på dagsordenen til delegasjonene. Krigen preget alle møtene i OSSEs parlamentariske forsamling (OSSE PA), hvor også arbeidet i støttegruppen for Ukraina ble styrket. Stortingets delegasjon var medarrangør på flere sidearrangement, blant annet med tema om hvordan politikere kan bidra til å presse på for løslatelse av politiske fanger i Russland og Belarus, og om hvordan ungdom bidrar til å bygge motstandsdyktige samfunn.

I Europarådets parlamentariske forsamling (PACE) var fokuset gjennom året på ansvarliggjøring av Russland og hvordan man etter hvert ville kunne få på plass en rettferdig og varig fred. Blant annet kom president Zelenskyj til Strasbourg i juni for å signere avtalen om etablering av en spesialdomstol for rettsforfølging av

Russland for landets angrep på Ukraina og brudd på folkeretten.

Israels krigføring og den humanitære krisen på Gaza var gjenstand for debatt på alle delsesjonene i PACE gjennom året. Debattene var opphetet med et tydelig politisk skille mellom høyre og venstre. Også i IPU var Gaza et gjentakende tema, og IPU vedtok blant annet en resolusjon om parlamentenes rolle for å fremme en tostatsløsning i Palestina.

Demokratisk tilbakegang

Uro for den negative demokratiske utviklingen i Europa og viktigheten av å hegne om den regelstyrte verdensordenen fortsatte å prege arbeidet i flere av delegasjonene. Bekymring for innskrenkninger av menneskerettigheter og handlingsrom for sivil samfunn og journalister tiltok. I PACE ble akkreditivene til delegasjonen fra Georgia utfordret grunnet den negative demokratiutviklingen i landet.

Valgobservasjon fortsatte å være en viktig del av arbeidet i delegasjonene til OSSE PA og PACE. Med demokratisk tilbakegang og forsøk på påvirkning av demokratiske prosesser, herunder innblanding fra autoritære krefter og regimer, er observasjon av om valg gjennomføres i tråd med internasjonale standarder, blitt enda viktigere.

I 2025 var det 50 år siden Helsingfors-erklæringen ble undertegnet. I OSSE PA ble dette markert blant annet med en resolusjon om forpliktelsene til de ti prinsippene fra 1975.

Sakens dokumenter er tilgjengelige på sakssiden på stortinget.no.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Rune Bakervik, Tonje Brenna, Nils-Ole Foshaug, Monica Nielsen og Trine Lise Sundnes, fra Fremskrittspartiet, Himanshu Gulati, Morten Kolbjørnsen og Sylvi Listhaug, fra Høyre, Peter Frølich, Erna Solberg og lederen Ine Eriksen Søreide, fra Sosialistisk Venstreparti, Kirsti Bergstø, fra Senterpartiet, Trygve Slagsvold Vedum, fra Rødt, Bjørnar Moxnes, fra Miljøpartiet De Grønne, Arild Hermstad, fra Kristelig Folkeparti, Jonas Andersen Sayed, og fra Venstre, Abid Raja, understreker viktigheten av deltagelse i interparlamentariske forsamlinger. Dette gir norske parlamentarikere bedre innsikt og forståelse for ulike politiske posisjoner, og fremmer bedre samarbeid og demokrati i en tid hvor denne styreformen er utsatt og på tilbakegang. I tillegg bidrar deltagelsen til å

synliggjøre norske posisjoner og perspektiver i internasjonale organer.

Komiteen viser til at stormaktsrivalisering, geopolitisk usikkerhet og svekket tillit til internasjonal lov og orden har preget 2025. Det var økt spenning mellom Russland og Kina på den ene siden, og Vesten på den andre. Året ble preget av krig og konflikt i Europa som følge av Russlands pågående aggresjonskrig mot Ukraina, og konflikt med tilhørende store humanitære katastrofer i andre deler av verden, som i Gaza og Sudan. Samtidig var det demokratisk tilbakegang i mange land med tiltagende svekkede internasjonale institusjoner.

Komiteen merker seg at presidentadministrasjonen i USA sitt ønske om å overta Grønland var et gjennomgangstema i delegasjonen til det arktiske parlamentarikerarbeidet og i flere av de øvrige delegasjonene. I Europarådets parlamentariske forsamling (PACE) var fokuset gjennom året på å ansvarliggjøre Russland og hvordan man etter hvert ville kunne få på plass en rettferdig og varig fred. Stortingets delegasjon til ASEANs interparlamentariske forsamling fokuserte på å styrke det parlamentariske diplomati med partnere i ASEAN som deler felles verdier og interesser knyttet til en regelstyrt verdensorden og økonomisk samarbeid.

Komiteen noterer at global konkurransekraft ble et gjennomgangstema for delegasjonen til EFTA og EØS, og preget møter internt i EFTA-parlamentarikerkomiteen. Det ble særlig viktig å sette seg inn i EUs nye konkurranseevnekompass, ny industriplan og en rekke forslag for å utvikle handelspolitikken.

Komiteen registrerer at i januar 2025 var den norske delegasjonen til arktisk parlamentarisk samarbeid vertskap for et møte i Tromsø, og her fikk disse oppdatering fra det norske lederskapet i Arktisk råd og møtte representanter fra Arctic Majors Forum og Arctic Economic Council.

Komiteen oppfatter uro for den demokratiske utviklingen og understreker viktigheten av å hegne om en regelstyrt verdensorden. Dette arbeidet preget flere av delegasjonene. Valgobservasjon var fortsatt en viktig del av arbeidet til delegasjonene til OSSE PA og PACE.

Komiteen merker seg at i 2025 var det 50 år siden Helsingfors-erklæringen ble undertegnet. I OSSE PA ble dette blant annet markert med en resolusjon om forpliktelsene til de ti prinsippene fra 1975.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 13 (2025–2026) – Årsrapporter fra Stortingets faste delegasjoner til internasjonale parlamentariske forsamlinger for 2025 – vedlegges protokollen.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 24. februar 2026

Ine Eriksen Søreide

leder

Morten Kolbjørnsen

ordfører

